

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย การศึกษารูปแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทงานจักสาน อ.สารภี จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาผู้วิจัยได้ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1. เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเครื่องจักสานของชุมชน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาข้อมูลของวัตถุดิบ กรรมวิธีการผลิต และรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานนำไปสู่การสร้างแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ มุ่งประโยชน์เชิงพาณิชย์ และเพื่อประเมินความพึงพอใจรูปแบบผลิตภัณฑ์งานจักสานที่เกิดจากการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์

5.1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคเอกสาร

พบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทผลิตภัณฑ์จักสาน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มักจะถูกถ่ายทอดงานจักสานมาจากครอบครัว และงานส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ทั่วไป และจากการสำรวจข้อมูล กลุ่มที่ยังทำงานด้านการจักสานนับวันยังมีน้อยลง และมีแต่คนสูงอายุที่ยังทำงานด้านนี้อยู่ เพราะขาดการสนับสนุนทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่สร้างงานจักสานเป็นงานอดิเรกหลังจากการทำไร่ ทำนา จะผลิตงานก็ต่อเมื่อมีคนในหมู่บ้านมาสั่งจ้างทำ ไม่ได้ทำเป็นจำนวนมาก และขาดการส่งเสริมการตลาด ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์งานจักสานเพื่อให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่ และสามารถจำหน่ายในท้องตลาดได้ เพื่อเพิ่มคุณค่าและราคาให้แก่งานจักสาน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานจักสานผสมผสานกับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้งานจักสานมีความเป็นเอกลักษณ์และการใช้งานได้อย่างเหมาะสม โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์ ในการค้นคว้าวิจัยออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. งานจักสานโคมไฟ
2. งานจักสานโต๊ะ เก้าอี้
3. งานจักสานชั้นวางของ

5.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริโภค (ก่อนการทำการออกแบบ) เพื่อแยกประเภทรูปแบบผลิตภัณฑ์งานจักสาน พบว่าความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน ผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ในรูปแบบโตะเก้าอี้ มาพัฒนางานจักสานจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ โคมไฟ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.51$) ชั้นวางของ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.03$) เติยงนอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.55$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตุ้ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

5.1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริโภค (ก่อนการทำการออกแบบ) ด้านความต้องการและความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์เดิม งานจักสานจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับใด พบว่าในหัวข้อ ท่านต้องการประยุกต์ใช้วัสดุอื่นๆ ในท้องถิ่นร่วมประกอบกับตัวผลิตภัณฑ์จักสาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมาคือ ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์งานจักสานมีความแข็งแรงทนทาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) หัวข้อท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์งานจักสานนี้เหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ประเภทต่อไปนี้ เช่น โคมไฟ, เติยงนอน, โตะเก้าอี้, ชั้นวางของ และตุ้ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) และหัวข้อที่น้อยที่สุดคือ หัวข้อ ท่านรู้จักผลิตภัณฑ์งานจักสานจังหวัดเชียงใหม่ระดับใด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$)

5.1.2 เพื่อออกแบบ พัฒนา และสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์งานจักสานของจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อความพึงพอใจในรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสาน ของจังหวัดเชียงใหม่มาพัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ โดยได้ทำการออกแบบ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 ต้นแบบ โคมไฟจักสาน 3 รูปแบบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์งานจักสานโคมไฟ พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบผลิตภัณฑ์และการใช้งานจากความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการ

ออกแบบและพัฒนาแล้ว ผลิตภัณฑ์งานจักสานโคมไฟ อำเภอสรรภี ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.40$) โดย ด้านความเหมาะสมกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสมกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.41$) และด้านความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.37$)

ในประเภทผลิตภัณฑ์จักสานโต๊ะ เก้าอี้ ผู้วิจัยทำการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์จักสานโต๊ะ เก้าอี้ จำนวน 4 รูปแบบ ดังนี้

เมื่อทำการออกแบบรูปแบบโดยกำหนดขนาดและรูปทรง (Sketch Design) เพื่อให้ช่างจักสานทำการสร้างต้นแบบ (Prototype) โต๊ะ และเก้าอี้จักสาน จำนวน 4 รูปแบบ เพื่อนำไปวิเคราะห์หาความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ต่อไป โดยได้สร้างต้นแบบ ดังนี้

ภาพที่ 5.2 ต้นแบบ โต๊ะ และเก้าอี้จักสาน 4 รูปแบบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์งานจักสานโต๊ะ เก้าอี้ พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบผลิตภัณฑ์และการใช้งานจากความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ การออกแบบและพัฒนาแล้ว ผลิตภัณฑ์งานจักสานโคมไฟ อำเภอสรรภี ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับดี ($\bar{X} = 4.28$) โดย ด้านวัสดุความเหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.45$) และด้านวัสดุมีความแข็งแรงทนทาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$)

และประเภทผลิตภัณฑ์จักสานชั้นวางของ ผู้วิจัยทำการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์จักสาน จำนวน 2 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 5.3 ต้นแบบ โต๊ะ และเก้าอี้จักสาน 2 รูปแบบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานชั้นวางของ พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบผลิตภัณฑ์และการใช้งานจากความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ผลิตภัณฑ์งานจักสานโคมไฟ อำเภอสรรภ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.44) โดย ด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.31$) และด้านความสวยงามของการผสมผสานระหว่างวัสดุอื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.26$)

การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนางานจักสาน ให้กับชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาข้อมูลด้านศิลปหัตถกรรมจักสาน ผู้วิจัยได้นำผลงานในการวิจัยไปบูรณาการการเรียนการสอน และให้ความรู้แก่นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ความรู้ในการอนุรักษ์งานหัตถกรรมโดยเฉพาะงานจักสานที่นับวันช่างฝีมือหายากยิ่ง และขาดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีพัฒนาไปควบคู่กับความทันสมัยในปัจจุบัน และ

แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมคุณค่าทางด้านงานหัตถกรรมงานจักสาน ให้อยู่คู่ชุมชน ท้องถิ่น และสามารถแข่งขันในตลาดในประเทศ และตลาดสากลได้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ขั้นตอนศึกษาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทงานจักสาน จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยตลอดจนการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลของและผู้ผลิต โดยได้ทำการวิเคราะห์ที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทงานจักสาน ของจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกได้เป็นหลายประเภท เช่น สุ่มไก่ ข้อง ตะกร้า เก้าอี้ ของใช้ ของตกแต่งบ้าน จะสังเกตเห็นได้ว่าวัสดุหลักที่ใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมทั้งหมดจะใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นหรือชุมชนใกล้เคียงกันรวมไปถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่ล้วนแต่มีอยู่ในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2538) กล่าวว่า ผู้สร้างสรรค์งานหัตถกรรมจะต้องคำนึงถึงการแสวงหาวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นเท่าที่จะหาได้และสามารถนำมาสร้างด้วยเครื่องมือเท่าที่มีอยู่ตามสภาพท้องถิ่นของตน แต่ในปัจจุบันนั้น วิวัฒนาการเริ่มเข้ามามีการใช้เทคนิคทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบ้างแต่อย่างไรทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ยังคงอนุรักษ์และสืบทอดเทคนิคและวิธีดั้งเดิมไว้อยู่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราภรณ์ สติรยากร (2542) ที่กล่าวว่า สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบันช่วยให้สังคมชุมชนมีการพัฒนามากยิ่งขึ้นแต่อย่างไรก็ตามการผลิตงานหัตถกรรมด้วยมือก็มีความจำเป็นที่ต้องอนุรักษ์ไว้เช่นกัน ดังนั้นการที่นักวิจัยได้เข้าไปศึกษางานหัตถกรรมจักสาน ของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาในรูปแบบ และเพื่อการจำหน่ายในท้องตลาด สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.2.2 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทงานจักสาน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทงานจักสาน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นไปตามแนวโน้มความต้องการของตลาดและผู้บริโภค และเน้นลักษณะจุดเด่นของงานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหมู่บ้าน และควรเลือกใช้วัสดุซึ่งหาได้จากท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ เดชรัต สุขกำเนิด และรุ่งทิพย์ สุขกำเนิด (2542:83) ที่ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อความอยู่รอดและความสำเร็จของธุรกิจชุมชน พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพของสินค้าเป็นสิ่งสำคัญอย่างต่อเนื่อง และเรื่องความเป็นเอกลักษณ์ของคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ เช่นเอกลักษณ์ ความโดดเด่น ลวดลาย รูปแบบ ฯลฯ ที่ไม่เหมือนใคร อาจเนื่องจากผู้ประกอบการต้องการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ของตน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์และสร้างการจดจำให้กับผู้บริโภค

5.2.3 ขั้นตอนประเมินความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทงานจักสาน จังหวัดเชียงใหม่ที่ออกแบบและพัฒนาเป็นต้นแบบ พบว่าผลิต และ

ผู้บริโภครู้เห็นด้วยกับการนำผลิตภัณฑ์จักษุมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ถึงดี อาจเนื่องมาจากได้มีการออกแบบรูปแบบที่มีความแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์เดิม ละมีความหลากหลายในใช้งานในผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ เช่น โคมไฟ โต๊ะเก้าอี้ ชั้นวางของ ผู้บริโภคมีความต้องการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และยังมีรูปแบบที่แปลกใหม่

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้การนำผลการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะว่า ควรพิจารณา คือ

5.3.1.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัยตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

5.3.1.2 ผลิตภัณฑ์งานจักษุเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น จึงไม่สามารถดัดแปลงเป็นรูปลักษณะอื่นได้มาก เช่น ลวดลาย การจักสานจากมือในรูปแบบต่างๆ และงานจักสานที่ผ่านการออกแบบใหม่เป็นงานจักสานที่ผสมผสานกับวัสดุหลายประเภท ทำให้ช่างไม่คุ้นเคยในการทำ จึงทำให้การสร้างงานที่รูปแบบใหม่ใช้ระยะเวลานาน และผลิตได้จำนวนน้อย

5.3.1.3 วัสดุและการผลิตจะต้องสามารถผลิตได้จริงในชุมชน หากมีการนำกลุ่มวิสาหกิจหลายๆ กลุ่มร่วมกันจะเกิดการสร้างงานใหม่มาในอนาคต

5.3.1.4 ผลิตภัณฑ์ควรมีความหลากหลายและควรเจาะเข้าถึงประเด็นของแต่ละกลุ่มให้มากกว่านี้

5.3.1.5 ควรมีการให้การสนับสนุนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการสืบทอดศิลปหัตถกรรมแก่คนรุ่นหลัง และเพื่อสามารถจำหน่าย สร้างรายได้ อย่างยั่งยืนต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 รูปแบบควรมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของเวลา เช่น รูปทรง รูปแบบอื่นๆ และวัสดุควรนำวัสดุต่างๆ ที่มีในชุมชน มาผสมผสานในการออกแบบ โดยคงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ไว้

5.3.2.2 ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้าน
หัตถกรรม จากหน่วยงานของรัฐที่มีความรู้ ความสามารถหลายๆ ด้านเพื่อให้ชุมชนมีความรู้ในหลายๆ
ด้านของงานแปรรูปหัตถกรรมจักสานอย่างต่อเนื่อง

5.3.2.3 ควรนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ใช้การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์ เครื่องมือ
เครื่องจักรที่ทันสมัย เข้าไปให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต และจำหน่ายได้จำนวนมากๆ

